

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies nonus et decimus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1925

I. Excerpta E Gregorio Turonensi

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72556](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72556)

A salū anni 1571 (1). Non ita in breviario anni 1704:

11 iunii: Translatio reliquiarum SS. Ursini, Patritii, Candidi et Bertivini. Duplex minus (absque octava).

9 novembris: Ursini episcopi, Lexoviensis ecclesiae patroni secundarii. Duplex maius (cum octava).

Suppressum est festum 29 decembris. In breviario autem 1750 solum supererat festum 11 iunii. Hoc vero die lectio IV in secundo nocturno ita ordiebatur: De beato Ursino pontifice sive fuerit primus Lexoviensium antistes et apostolus sicuti visum est nonnullis, sive alterius sedis episcopus, quid certi loqui possumus? Obstant imprimis iteratae Danorum incursiones qui in nostras potissimum regiones igne ferroque saevierunt. Lectio V est de reliquiis, VI vero de patrocinio: De cetero quantum valeat apud Deum beati Ursini patrocinium, experti sunt quam plurimi in languoribus suis: immo etiam et experta est olim tota civitas Lexoviensis. Hinc altaria sub ipsius invocatione passim sacrata, confraternitates erectae; hinc sollemnis illa processio quae quotannis feria secunda post octavam paschae multo cum populorum concursu celebratur. Nundinarum S. Ursini hoc die principium erat, et nunc est. In Processionali Lexoviensi anni 1827 habetur oratio ad processionem ad crucem de S. Ursino dictam feria II post dominicam Quasimodo haberi solitam. Nostris diebus die 30 decembris S. Ursini festum Lexovii

B agitur (2). Eodem die in dioecesi Baiocensi certam saeculo XIII celebrabatur, ut ex huius ecclesiae Ordinario habemus. Ita et in breviariis ann. 1628, 1665, 1738, 1771, 1799 (Londinii), 1844. Anno 1859 postulatum est ut ad diem 17 iunii transferretur; anno 1914 ad antiquam consuetudinem Baiocenses redierunt (3). Inscriptus quoque erat S. Ursinus calendariis Rotomagensi et Ebroicensi, 30 decembris vel 9 novembris (4); in dioecesi Appamiensi die 14 novembris fiebat commemoratio eiusdem (5).

18. Ecclesia Sancti Victorii, in agro Blesensi (Chaussée Saint-Victor, Loir-et-Cher) S. Ursini quoque reliquias se a multis saeculis servare gloriatur (6). In capsula inventa est membrana cum huiusmodi inscriptione: In hac capsula requiescunt sanctae reliquiae beatissimi Ursini quae fuerant translatae per Hervaum abbatem Beatae Mariae de Burgo Medio Blesensi anno domini MCCCCLXXIX die dominica octavo kalendas maii (7). Anno 1562 Blesas perlatae sunt, ut haereticorum furori eriperentur, et anno 1582 sollemniter ad ecclesiam Sancti Victorii reductae (8). Ab episcopo Iohanne de Caumartin, anno 1737, ad totam dioecesim Blesensem S. Ursini cultus extensus fuit (9). De veritate tamen reliquiarum ab Hervaao abbate allatarum frustra postulatur argumentum. Quod sane movit episcopum Alexandrum de Thémînes ut earundem cultum interrompi iuberet; qui tamen primis saec. XIX annis legitimus rursus habitus est (10).

AUCTORE
H. D.

Reliquiae
in pago
Sancti
Victorii.

(1) Ibid., Réserve vélin 809. — (2) Ordo divini officii, 1923. — (3) In antiqua dioecesi Baiocensi ecclesiae S. Ursino dicatae erant in Courtisigny, Epron, Larchamps (nunc in dioecesi Sagiensi). — (4) R. DELAMARE, *Le calendrier de l'église d'Évreux* (Paris, 1919), p. 237. — (5) *Breviarium Appamiense*, Lugduni, 1852. — (6) *Identité des reliques de S. Ursin de la Chaus-*

sée Saint-Victor avec celles de S. Ursin premier évêque de Bourges et apôtre du Berry au premier siècle de l'ère chrétienne, in *Semaine religieuse de la ville et du diocèse de Blois*, t. VI (1877), pp. 560-64, 592-93. — (7) Ibid., p. 561. — (8) Ibid., p. 562. — (9) Ibid., p. 563-64. — (10) P. GUÉRIX, *Les Petits Bollandistes*, t. XIII, p. 278.

I. EXCERPTA E GREGORIO TURONENSI

C

Ex editione M. G., *Scriptores rerum Merovingicarum*, t. I, pp. 49, 796-98.

a) *Historiae Francorum* I, 31.

De ecclesia
Biturigensi

De horum vero discipulis (1) quidam Bituricas civitatem adgressus, salutare omnium, Christum dominum populis nuntiavit. Ex his ergo pauci quodam modo credentes, clerici ordinati, ritum psallendi suscipiunt, et qualiter ecclesiam construant vel omnipotenti Deo sollemnia celebrare debeant, inveniunt. Sed illis parvam adhuc aedificandi facultatem habentibus, civis cuiusdam domum, de qua ecclesiam faciant, expetunt. Seniores vero vel reliqui meliores loci fanaticis erant tunc cultibus obligati; qui vero crediderant ex pauperibus erant, iuxta illud Domini quod Iudaeis exprobrat, dicens: Quia metretices et publicani praecedunt vos in regno Dei.

Math.
21, 31.

Hi vero, non obtentam a quo petierant domum, Leocadium quendam et primum Galliarum senatorem, qui de stirpe Vecti Epagati fuit, quem Lugduno passum pro Christi nomine superius memoravimus (2), reppererunt. Cui cum petitionem suam et fidem pariter intimassent, ille respondit: « Si enim domus mea quam apud Bituricam urbem habeo, huic operi digna esset, praestare non abnuebam. » Illi autem audientes, pedibus eius prostrati, oblati tricentis aureis cum disco argenteo, dicunt eam huic mysterio esse condignam. Quod ille, acceptis de his tribus aureis pro benedictione, clementer indulgens reliqua, cum adhuc esset in errore idolatriae implicitus, christianus factus, domum suam fecit ecclesiam (3). Haec est nunc ecclesia apud Bituricas

F

(1) Dixerat in c. 30 de septem viris in Galleis ad praedicandum missis. — (2) *Hist. Franc.*, I, 29. — (3) Leocadius senator S. Lusorem habuit filium teste Gregorio, *In Gloria Confesso-*

rum, xc. Cf. *Act. SS.*, Nov. t. II, p. 264-66. Adde Lusorem saec. XVII in e breviario Biturigensi expunctum esse. LABBE, *Nova bibl. manuscripta*, t. II, p. 426. Ipse Leocadius colebatur apud urbem

GREGORIUS TURONENSIS

urbem prima, miro opere composita et primi martyris Stephani reliquiis illustrata (1).

b) In Gloria Confessorum, 79.

De S. Ursino Biturigum episcopo.

Bituriga vero urbs primum a sancto Ursino, qui a discipulis apostolorum (2) episcopus ordinatus in Galliis destinatus est, verbum salutis accepit atque ecclesiam Biturigis primum instituit rexitque. Qui migrans a saeculo, in campo inter reliqua sepulchra populorum sepulturae locatus est. Non enim adhuc populus ille intellegebat sacerdotes Domini venerare eisque reverentiam debitam exhibere. Unde factum est ut, incremente terra, plantata desuper vinea omnem memoriam de primo urbis sacerdote convelleret, et usque ad tempus illud quod Probianus (3) episcopus urbis eius est subrogatus nullus de eo sermo haberetur. Fuit autem quidam Augustus (4) nomine de domo Desiderati (5) quondam episcopi, cuius manus ac pedes ita contraxerunt ut se non aliter nisi de geniculis atque cubitis sustentaretur si alicubi processurus vellet incedere. Hic, inspirante Deo, de elymosinis devotorum apud Brivas (6) vicum in honore sancti ac beatissimi Martini antestitis (7) oratorium aedificavit; cuius cum in eo reliquias detulisset, statim directis membris sanus effectus est. Deinde, collectis secum paucis monachis, sub regula monasterii degens, semper in oratione vacabat. Unde factum est ut in sequenti arcersitus ab episcopo, abba ordinaretur in basilicam sancti Simphoriani, quam memoratus pontifex fabricaverat ante conspectum muri Biturigi (8). Nec tamen monachos quos prius congregaverat relinquens, sed instituens eis praepositum, ipse utrasque cellulas gubernabat. Denique, cum apud hanc basilicam moraretur, apparuit ei sanctus Ursinus per visum noctis, dicens: «Defossa humo, inquire corpusculum meum. Ego enim sum Ursinus, huius urbis primus episcopus.» Qui ait: «Quo ibo, aut ubi quaeram sepulchrum

tuum cum ignorem locum ubi sis positus?» At ille, adprehensam eius manum, duxit ad locum et ait: «Sub horum vitium radicibus corpus meum habetur.» Expergefactus abba, narravit haec sacerdoti suo; sed ille parvi pendens quae a presbitero dicebantur, nullum inquirendi studium posuit. Interea beatus Germanus Parisiacae urbis episcopus adfuit, susceptusque ab episcopo, post cenam domus ecclesisticae cum se sopori dedisset, apparuit sanctus atque per visum, episcopo simul scilicet et abbati, duxitque eos ad locum sepulchri, deprecans ut auferrent eum a loco illo. Expergefacti simul ad vigiliis conveniunt in ipsa sancti Simphoriani basilica, explicitaque officia matutina, refert episcopus abbati quae viderat, confessusque est et ipse vidisse similiter. Igitur insequenti nocte accedentes illuc cum uno tantum clerico, qui cereum ferret, venerunt ad indicatum locum. Cumque fodentes usque in profundo, sepulchrum repperiunt. Quo detecto amotum operturio, viderunt sanctum corpus tanquam dormientis hominis nulla putredine resolutum. Quod admirantes et iterum operturium componentes, indicarunt episcopo data die quae viderant. Tunc ille, convocatis abbatibus et clero, cum honore atque psallentio levaverunt beatum sepulchrum; et quia vectes illi quibus ferebatur valde longi erant, cum venissent ad porticum, non poterant deflecti in ingressu eius, ut ad ostium aedis sine labore accederent. Tunc beatus Germanus elevata voce ait: «Sanctae Dei sacerdos, si voluntas tua est in hac basilica ingredi, sentiamus levamen adiutorii tui.» Et statim, amisso pondere, ita in summa levitate factum est sarcophagum, ut, relictis vectibus, pauci manibus ferrent quod usque ad locum illum multi detulerant. Et sic, celebratis missis, gaudente populo, iuxta altare sepelitur, multis se deinceps virtutibus manifestans.

Biturigenses die 10 novembris (*Missale Bituric.*, 1741); nunc autem exulat a calendario (1913). — (1) Biturigensis ecclesia cathedralis etiamnum S. Stephano dicata est. LONGNON, *Géographie de la Gaule au VIe siècle*, p. 464. De protomartyris reliquiis ita Gregorius *In Gloria Mart.*, xxxiv: *Pars enim beati sanguinis saerosancti levitae huius, sicut celebre fertur, in altari Biturigae ecclesiae continetur.* Ad haec Ruinartius: «Hodieque in cathedrali Biturigum ecclesia visitur ampulla sanguine beati Stephani plena, quae, ut traditio est, ea ipsa est quam hic noster Gregorius commemorat.» Ampullam non ante saec. V Biturigas allatam esse suadent libelli de miraculis S. Stephani. *BHL.* 7859-72. — (2) *Supra*, p. 101, n. 3. — (3) Adhuc presbyter interfuit anno 541 concilio Aurelianensi, episcopus concilio Parisiensi anno 552, et in vivis

erat dum S. Hilarii Vitam scribebat Fortunatus, anno circiter 565. DUCHESNE, *Fastes épiscopaux*, t. II, p. 28. — (4) Colitur die 7 octobris (*Acl. SS.*, Oct. t. III, p. 922), quo annuntiat in martyrologio hieronymiano: *in Galliis Beltricas civitate Agustii presbiteri et confessoris.* — (5) Qui anno 549 interfuit concilio Aurelianensi. DUCHESNE, t. c., p. 28. Colitur die maii 8, *Acl. SS.*, Maii t. II, p. 303. — (6) Vicus Brivas, nunc in urbe Biturigensi (rue de Brives); exstat etiam, sed execeratum sacellum sancti Martini, «Saint-Martin de Brives». LONGNON, *Géographie de la Gaule au VIe siècle*, p. 465. — (7) Errare videtur Gregorius; etenim S. Martino Brivatensi martyri dicatum fuisse oratorium verisimile est. — (8) De monasterio et basilica Sancti Symphoriani, *Acl. SS.*, Oct. t. III, p. 924, num. 13-15.

II. VITA S. URSINI PRIOR

E codicibus Musei Britannici Royal 13. B. XIII (= B 1), bibliothecae Bodleianae Fell 3 (= B 2), Capituli Baiocensis 55 (= B 3), bibl. Nationalis Parisiensis 14364 (= B 4). Cf. *Comm. praev. num. 4.*

Vita beati Ursini Bituricensis episcopi¹.

Prologus.

1. Quicumque historiis texendis sive etiam

gestis scribendis operam solerti cura dare nititur, si a preceptis rethorice discipline non recedit sue genus cause diligenter considerare oportet.

1. — ¹ Lemma manu recentiore B 1; prologum (n. 1) om. B 3, 4.

Cuius